

REPRO

EKO FARM

VASILJE MATOVIĆ,¹ LAZAR PUREŠEVIĆ,¹ IDA ŠILIĆ,²
ERIKA BURČUL,² LUCIJA HODAK,² EMA BELOŠEVIĆ,²
KRISTINA ŠUBARIĆ²

¹ Univerzitet "Educons", Fakultet za projektni i inovacioni menadžment PMC, Voždovac, Hrvatska

vasilibog@gmail.com, puresevic18@gmail.com

² Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, Hrvatska

isilic@net.efzg.hr, eburcul@net.efzg.hr,

lhodak@net.efzg.hr, belosevicema6@gmail.com, ksubaric@net.efzg.hr

Poljoprivreda, sve više postaje jedna od najvažnijih strateških privrednih grana. Cilj poljoprivredne proizvodnje predstavlja uzgajanje kvalitetne i zdravstveno-bezbedne hrane. Međutim, obzirom da je savremeno društvo ogrezlo o prekomerno, nekontrolisano, odnosno nestručno korišćenje raznih (hemijskih) preparata sa ciljem zaštite proizvodnje, često se u pitanje dovodi bezbednost i kvalitet namirnica, odnosno proizvoda koji se nude. Narušavaju se prirodni ciklusi reprodukcije, kako poljoprivrednih proizvoda, tako i konzumenata istih, a što je najstrašnije, upotreba hemijski tretiranih proizvoda u ishrani, dovodi do raznih poremećaja metabolizma kod ljudi, dok na prirodu ostavlja nemerljive posledice, jer se zemlja ne može tek tako prečistiti. Kako sprečiti katastrofu u najavi? Odgovor treba tražiti u takozvanim ekološkim farmama, odnosno manjim gazdinstvima, gde ekonomija obima ne ugrožava održivi razvoj, već sadrži sve tri komponente održivosti: ekološku, ekonomsku i socijalnu. Balansiranjem pomenutih stavki, ekološke farme, podstiču zdravu proizvodnju, smanjujuću negativne efekte na prirodu istovremeno brinući o zdravlju onih koji konzumiraju proizvode sa ovih poseda. U radu će se predstaviti jedna od eko farmi, kao studija slučaja, a zaključci izvedeni iz rada, mogu poslužiti kao primer dobre prakse i za ostala slična gazdinstva.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ft.5.2024.4](https://doi.org/10.18690/um.ft.5.2024.4)

ISBN
978-961-286-918-2

Ključne riječi:
poljoprivreda,
kvalitet,
bezbednost,
održivost,
eko-farma,
studija slučaja

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ft.5.2024.4](https://doi.org/10.18690/um.ft.5.2024.4)

ISBN
978-961-286-918-2

Keywords:

agriculture,
quality,
safety,
sustainability,
eco-farm,
case study

REPRO ECO FARM

VASILJE MATOVIĆ,¹ LAZAR PUREŠEVIĆ,¹ IDA ŠILIĆ,²
ERIKA BURČUL,² LUCIJA HODAK,² EMA BELOŠEVIĆ,²
KRISTINA ŠUBARIĆ²

¹ "Educons" University, Faculty of Project and Innovation Management PMC,
Voždovac, Croatia
vasilibog@gmail.com, puresevic18@gmail.com

² University of Zagreb, Faculty of Economics and Business, Zagreb, Croatia
isilic@net.efzg.hr, eburcul@net.efzg.hr,
lhodak@net.efzg.hr, beloševicema6@gmail.com, ksubaric@net.efzg.hr

Agriculture is increasingly becoming one of the most important strategic economic sectors. The goal of agricultural production is to grow high-quality and health-safe food. However, as modern society is deeply entrenched in excessive, uncontrolled, or unskilled use of various (chemical) agents to protect production, the safety and quality of the food products offered are often called into question. Natural reproduction cycles are disrupted for agricultural products and their consumers. Most alarmingly, using chemically treated products in food leads to various human metabolic disorders while leaving immeasurable consequences on nature, as the soil cannot be easily purified. How can we prevent this impending disaster? The answer lies in so-called eco-farms, or smaller estates, where economies of scale do not threaten sustainable development but encompass all three components of sustainability: ecological, economic, and social. By balancing these aspects, eco-farms encourage healthy production, reduce negative impacts on nature, and care for the health of those who consume products from these farms. This paper will present one eco-farm as a case study, and the conclusions drawn may serve as an example of good practice for other similar estates.

1 Uvod

“Organska poljoprivreda (OP) je sistem poljoprivrede koji koristi ekološki prihvatljive metode kontrole korova, štetočina i bolesti” (Dmitriyev et al., 2023). Principi i prakse OP su izraženi u standardima Međunarodne federacije pokreta za organsku poljoprivredu (International Federation of Organic Agriculture Movements - IFOAM) kao princip zdravlja, ekologije, pravičnosti i nege. “Organski pokret je počeo posle 1920. godine, kao reakcija pojedinačnih poljoprivrednih naučnika i farmera protiv industrijalizovane poljoprivrede” (Šrútek i Urban, 2008). U prvoj polovini dvadesetog veka primećena su tri važna pokreta: biodinamička, organska i biološka poljoprivreda. IFOAM je 1998. godine usvojio osnovne standarde za OP i obradu. Organski načini proizvodnje su oni kod kojih je najmanje 95% sastojaka poljoprivrednog porekla organsko. Organski sadržaj manji od 70% u proizvodima možda se ne odnosi na metode organske proizvodnje. Mnoge zemlje su uspostavile posebne logotipe za organsku proizvodnju kako bi označile da su proizvodi obuhvaćeni šemom inspekcije. Sertifikovana OP se sada praktikuje u oko 120 zemalja sveta. Prema poslednjem istraživanju, sa više od 31 milion ha se trenutno organski upravlja, a to obuhvata najmanje oko 623,200 farmi širom sveta. Povećana plodnost zemljišta i veći diverzitet flore i faune ustanovljeni su u eksperimentima OP.

„Jedna od potreba održive poljoprivrede je razvoj i upotreba biljnih gnojiva na bazi organskog otpada i obnovljivih prirodnih resursa“ (Grantina-Ievina et al., 2014). Posljednjih nekoliko desetljeća, sve se više autora zalaže za pisanje znanstvenostručnih radova na temu organske poljoprivrede, ruralnog turizma i ekoloških farmi. Prema Iliću i suradnicima (2022), prezentiran je značaj ruralnog turizma u okviru ekoloških farmi, odnosno u manjim gazdinstvima Istočne Srbije. Autor Ilić (2019) piše o održivosti ekoloških parkova i korišćenju obnovljive energije, koji u sinergiji utiču na poboljšanje kvaliteta života. „Tendencije održivog razvoja ogledaju se u realizaciji korišćenja obnovljivih izvora energije koji doprinose raznovrsnijem i efikasnijem korišćenju čiste energije”. Poljoprivreda i organska proizvodnja hrane, spadaju u domen podizanja i razvoja zelene ekonomije. „Zelena ekonomija, kao globalno noviji koncept ovisi o eksternim faktorima, ali je važno naglasiti njezinu međusobnu poveznicu sa tržištima koji se odnose na neobnovljive energetske izvore“ (Ilić 2023). Zelena ekonomija ne vodi se mjerilima količine proizvodnje, već vodi računa o usklađivanju ekonomske i ekološke komponente razvoja.

Upravo su ekološke farme ili drugim rečima, ekološka gazdinstva mladi i potencijani genertori promena proizvodnje različitih poljoprivrednih dobara, na jedan održivi - odnosno humani način. Karakteristika ovih farmi je da su to obično manja gazdinstva, koja u svom sastavu ne uključuju mnogo zaposlenih, te da su zaposleni na ovim farmama uglavnom članvi porodice vlasnika zemlje ili imanja. Zapravo, može se reći da se radi o preduzetničkim poslovima, odnosno malim preduzećima. Jedno od takvih preduzeća je i Repro Eko Farm preduzeće.

Repro Eko Farm je obiteljsko poduzeće smješteno u selu Volavje, 40 km udaljeno od Zagreba. Mjesto koje drži dugogodišnju tradiciju poslovanja sukladno načelima održivog turizma, te mali ali vrijedni tim od 5 osoba uključujući i same vlasnike Dragicu i Dragu Repar čini ovo poduzeće posebnim. Njihova želja za zdravijim životnim stilom ih je dovela do otvaranja Eko Repro Farme koja se bavi prodajom i proizvodnjom razne veganske hrane, no i pružanja usluga smještaja te organizacije raznih proslava, radionica i događanja. Naš glavni cilj je pokušati unaprijediti promociju i poslovanje ovog malog obiteljskog poduzeća što ćemo i pokazati kroz detaljnije obrazloženje u ovom radu.

2 Povijesno-teorijski, retrospektivni i eksplikativni dio

Repro Eko Farma postoji gotovo 100 godina, no 2002. godine ona postaje malo poduzeće koje se bavi proizvodnjom zdrave veganske hrane poput tofua, seitana ili domaćih popečaka ali je ujedno i usavršila proizvodnju najfinijeg domaćeg brašna od raznih žitarica poput pira, zobi, riže ili kukuruza. Njihovo brašno se pravi u starom mlinu koji je povezan uz kuću za odmor, te ujedno koristi vodu za pogon iz obližnjeg potoka. Tim koji sudjeluje u poslovanju ove male farme čini 5 osoba od kojih svaka ima svoje zaduženje koje obuhvaća ili pripremu i pakiranje hrane, kao i organizaciju raznih događanja i radionica, te ujedno proizvodnju brašna.

U razgovoru s vlasnicom Dragicom, imali smo priliku saznati mnogo više o posebnostima ovog imanja. Farma se nalazi na bivšem grofovskom imanju te u neposrednoj blizini stare rimokatoličke crkve Blažene Djevice Marije koja datira čak iz 17. Stoljeća. Njena lokacija time dobiva i povijesni značaj što još dodatno pridodaje posebnosti ove male farme. Okružena prirodom i životinjama, savršeno je mjesto za rekreaciju i prava oaza mira.

Farma se sastoji od glavne kuće sa sobama za noćenje, starog mlina koji se pokreće na vodu i proizvodi organska brašna, te pomoćne zgrade s malom proizvodnjom veganske hrane. Tu je i novo rekonstruirana prostorija za retreatove, svadbe i team-buildinge. Imanje je okruženo prirodom – potok, velika zelena livada, voćke i povrtni vrt, sve je tu za siguran bijeg od stresa i sjedinjenje s prirodom. Na Repro Eko Fami možete uživati u zdravom i slasnom jelu s vašim domaćinima Reparima. Ili popiti šalicu biljnog čaja na malom drvenom mostiću uz potok i jednostavno uživati u pogledu u zeleno ispruženi na vrtnoj sofi.

Ponuda koju REF nudi na tržištu je jedinstvena, inovativna i sve popularnija među generalnom populacijom. Proizvodi koji su domaći, organski i veganski su sve poželjniji, s toga REF ima veliki potencijal za razvitak, ali ne samo u području proizvodnje i prodaje hrane, već i u području najma objekta za privatne proslave, održavanje radionica, teambuildinga i slično. Farma je dovoljnog kapaciteta i sadržaja da se na njoj mogu organizirati razne vrste događanja, a također se može i iznajmljivati kuća za odmor u sklopu farme.

Idealni posjetitelji na Repro Eko Fami sežu od male djece do umirovljenika. Svatko može pronaći nešto za sebe. U tome je REF jedinstvena. Obitelji s malom djecom mogu doći na radionice za djecu gdje uče kako se nekad pralo rublje na potocima, sadnja biljaka, briga o biljkama, igre na otvorenom, kuhanje. Odrasli ljudi mlađe životne dobi također mogu pronaći nešto zanimljivo na radionicama, iznajmiti kuću za odmor za druženje, slaviti vjenčanja, učiti o ovijesti kraja. Umirovljenici su također idealna skupina jer mogu doći na odmor u prirodi, isprobavati domaće hrvatske proizvode.

3 Analitičko-eksperimentalni dio

Analizirajući tržište i konkurenciju, došli smo do zaključka da u okolici nema sličnih objekata koji nude toliko raznovrsnu ponudu za sve starosne dobi. Uživanje u prirodi s dodatnim aktivnostima i ponudom veganske hrane je vrlo poželjno i puno potencijala. Što se tiče bio proizvoda, ponuda u Hrvatskoj se širi i konkurencija postoji. Tu su Annapurna, Zrno, Bauck Hof proizvodi. Zbog specifičnosti ponude, u ugostiteljstvu nema direktnog konkurenta, ali najbliži su Vinska kuća Jana, OPG Cibani i Ruralna kuća za odmor Deja View.

3.1 Anketno istraživanje

Kako bismo detaljnije analizirali tržište i turističku potražnju za ekološki osviještenim uslugama smještaja, veganskom prehranom, raznim radionicama te organiziranjem događanja, odlučili smo provesti anketu na području grada Zagreba koji smatramo kao glavno emitivno tržište. Anketa se provodila na uzorku od 121 ispitanika od kojeg je 67 žena i 54 muškaraca u rasponu od 18 do 70 godina. Iz ankete smo saznali da u gradu Zagrebu, ali i okolnim mjestima iz kojih su bili neki od ispitanika postoji velik interes za navedenim tipom smještaja i aktivnosti. Iz provedene ankete izdvojili bismo rezultate koje smatramo najznačajnim za unaprjeđenje i daljnji razvoj poslovanja poduzeća Repro Eko Farm. Što se tiče samog tipa smještaja u prirodi, čak 60% ispitanika zainteresirano je za retro, odnosno izvorni tip smještaja što je odličan rezultat jer Repro Eko Farm nudi upravo ovakav tip smještaja. Također, čak 55% ispitanika zainteresirano je za organizirane događaje u prirodi, poput vjenčanja na otvorenom za koje također već postoje odgovarajući uvjeti na samom imanju. Velik broj ispitanika zainteresiran je i za radionice pripreme domaćeg kruha (čak 60%) te radionice pripreme veganske hrane (70%). Aktivnosti koje predstavljaju odmor za naše ispitanike odnose se na šetnje u prirodi, čitanje knjiga, nedjeljne ručkove, kulturne obilaskе i druženja s prijateljima, što je zapravo odličan rezultat jer su sve navedene aktivnosti moguće na imanju Repro Eko Farm. Iz navedenih rezultata ankete zaključujemo kako uistinu postoji interes za ekološki osviještenim smještajem uz ponudu veganske hrane te kako bi se uz malo truda i marketinških aktivnosti buduće poslovanje moglo odvijati s iznimnom uspješnim rezultatima.

3.2 SWOT analiza

Također, odlučili smo provesti i SWOT analizu kojom ćemo istražiti glavne snage, slabosti, prilike i prijetnje vezane za poslovanje poduzeća Repro Eko Farm. Kao glavne prednosti izdvojili bismo lokaciju koja je iznimno povoljna zbog blizine grad Zagreba te autoceste kojom brojni turisti putuju prema moru. Također, prednost je i povijesna vrijednost koju imanje ima zajedno s obližnjom crkvicom, veličina samog imanja na kojem se nalaze mlin, livada, potok, gostinjska kuća te sala za proslave. Velika prednost je i postojanje prostora za pripremu domaćih bio proizvoda. Kao glavne slabosti izdvojili bismo nedovoljnu iskorištenost digitalnih medija i promotivnih aktivnosti te manji broj društvenih događanja na samom imanju. Glavne prilike koje ovo poduzeće ima su organizacija personaliziranih radionica pripreme ekološke i veganske hrane i pića, dopiranje do odgovarajućih ciljnih

skupina uz adekvatne marketinške aktivnosti te proširenje smještajnih kapaciteta na imanju. Glavne prijetnje poslovanju poduzeća Repro Eko Farm su nedovoljna osviještenost o digitalizaciji te loša upotreba digitalnih kanala, konkurencija, ratovi, bolesti te klimatske promjene i onečišćenost okoliša.

Tablica 1: PEST analiza

POLITIČKI ČIMBENICI	EKONOMSKI ČIMBENICI
<ul style="list-style-type: none"> – Neizvjesno stanje u državi – Moguća promjena zakona 	<ul style="list-style-type: none"> – Inflacija – Sezonska ekonomija – Cijena radne snage – Očekivane promjene ekonomskog okruženja
SOCIOLOŠKI ČIMBENICI	TEHNOLOŠKI ČIMBENICI
<ul style="list-style-type: none"> – Životni stil i navike potrošača – Preferencije potrošača 	<ul style="list-style-type: none"> – Digitalizacija – Utjecaj suvremene tehnologije

4 Perspektivni dio

4.1 Proizvodi i inovacije

S obzirom na prelijepu lokaciju Repro Eko Farm je u mogućnosti proširiti svoje smještajne kapacitete i time proširiti svoju ponudu. Proširenjem smještajnih kapaciteta dolazimo do mogućnosti pružanja više raznolikih aktivnosti na farmi jer potencijalni potrošači produžuju svoje vrijeme boravka. Kao što smo već naveli, u ponudi imaju prodaju vlastitih proizvoda koja je trenutno dosta nerazvijena i obavlja se na upit. Naš prijedlog je otvaranje male trgovine domaćih proizvoda koja je dostupna svim posjetiteljima ali i prolaznicima.

Jedan od glavnih aduta na imanju je sala za proslave koja je odlično mjesto za organizaciju vjenčanja, djevojačkih večeri, proslava, teambuildinga ali i edukativnih radionica. Uvođenjem više vrsta radionica proširili bi ponudu na sve uzraste.

Neki od primjera edukativnih radionica su:

- Učenje o ljekovitim biljkama
- Škola veganske kuhinje
- Radionica izrade domaćeg kruha

U sljedećoj tablici nalazi se okvirni prijedlog cijena ponuđenih usluga:

Tablica 2: Okvirni prijedlog cijena ponuđenih usluga

USLUGE NOĆENJA	70-180 EUR
PRODAJA GOTOVIH BIO/VEGANSKIH PROIZVODA	3-15 EUR
ORGANIZIRANJE EDUKATIVNIH RADIONICA	besplatno za goste
AKTIVNOSTI NA IMANJU	10-120 EUR

4.2 Promocija

Digitalna prisutnost i vizualni identitet ključni su čimbenici u izgradnji prepoznatljivosti brenda Repro Eko Farme te učinkovitoj komunikaciji vrijednosti kojima se brend zalaže. U cilju optimizacije web stranice i poboljšanja online prisutnosti, planiramo redizajnirati stranicu kako bi pružila sve potrebne informacije potencijalnim gostima, omogućavajući im rezervaciju smještaja i online kupnju proizvoda farme. Optimizacija web stranice je prvi korak prema jačoj online prisutnosti. Redizajnirana stranica Repro Eko Farme će pružati sve informacije potencijalnim gostima, omogućujući im jednostavnu rezervaciju smještaja i online kupnju proizvoda farme. Ovakva stranica poboljšava korisničko iskustvo i potiče angažman. Povezivanje web stranice s društvenim mrežama (Facebook, Instagram, LinkedIn, TikTok) ključno je za izgradnju zajednice Repro Eko Farme. Redovito dijeljenje priča, slika i videa o uzgoju, proizvodima te dijeljenje recepata stvaraju emotivnu vezu s publikom, potičući interes za fizički posjet farmi. Kroz Ads Manager, planiramo kreirati ciljane reklamne kampanje. Ads će biti prilagođeni profilima idealnih posjetitelja, bazirani na njihovim interesima i ponašanjima. Google AdWords kampanje bit će usmjerene na ključne riječi vezane uz održivi turizam, privlačeci pažnju ciljne skupine. Potrebno je identificirati lokalne influencere koji dijele vrijednosti Repro Eko Farme te čija publika odgovara karakteristikama ciljne skupine te je nužno da sam influencer dijeli vrijednosti zdravog načina života kako bi kampanja rezultirala učinkovitom širenjem svijesti i privlačenju pažnje ciljne skupine. Izrada fizičkih materijala prilagođenih starijoj populaciji bit će strateški pozicionirana kraj lokacija koje često posjećuju, poput domova zdravlja, pošti i parkova. Dizajn će biti prilagođen jednostavnosti i čitljivosti kako bi privukao stariju ciljnu skupinu. Uključivanje Repro Eko Farme na kulturne manifestacije lokalnog područja pridonosi integraciji s zajednicom, stvara pozitivnu percepciju brenda, pridonosnje lokalnoj kulturi i privlačenje potencijalnih posjetitelja. Ove inicijative

ne samo da će pridonijeti održivom poslovanju farme već će je postaviti kao vodeću destinaciju u domeni ekološkog smještaja i turizma.

5 Zaključak

Repro Eko Farma, smještena u idiličnom selu Volavje, predstavlja ne samo obiteljsko poduzeće s gotovo stoljetnom tradicijom već i iznimno vrijedan entitet na polju održivog turizma. Jedinstvena kombinacija veganske proizvodnje, smještaja i raznolikih događanja stvara posebno iskustvo za različite skupine posjetitelja. Svojim usredotočenim pristupom, Repro Eko Farma uspijeva spojiti prošlost i sadašnjost, povijest i inovaciju, nudeći posjetiteljima ne samo gastronomski doživljaj već i kulturno i povijesno iskustvo. Na bivšem grofovskom imanju, uz staru crkvu iz 17. stoljeća, farma stvara autentično okruženje koje privlači ljubitelje zdrave prehrane, obitelji s djecom, mlade parove, ali i umirovljenike željne odmora u prirodi. Analizom tržišta, SWOT i PEST analizom, farma je prepoznala svoje prednosti, prilike, ali i izazove. Povećanje smještajnih kapaciteta, proširenje ponude edukativnih radionica te aktivnosti na imanju predstavljaju ključne inovacije za budući uspjeh. Kroz promociju putem digitalnih medija, suradnje s lokalnim influencerima te sudjelovanje na kulturnim manifestacijama, Repro Eko Farma planira proširiti svoj doseg i privući raznoliku publiku. U zaključku, Repro Eko Farma ima veliki potencijal za daljnji razvoj, promovirajući ne samo održivi turizam i vegansku prehranu već i čuvanje kulturne baštine i integraciju s lokalnom zajednicom. S pravilnim strategijama, ova farma može postati vodeća destinacija za one koji traže autentično iskustvo povezano s prirodom, zdravljem i zajednicom.

Literatura i izvori

- Dmitriyev, P., Fomin, I., Ismagulova, S., Berdenov, Z., Zuban, I., Ostrovnoy, K. i Golodova, I. (2023). Study of the possibility of using the bottom organomineral accumulations of the Lakes of the North Kazakhstan Region to obtain innovative fertilizers for the development of organic farming and agrotourism. *Sustainability*, 15(11), 8999.
- Ilic, B. S. (2019). Renewable Energy Sources Management and Role of Ecological Parks: Improving Quality of Life for Sustainable Development. U U. Akkacuk (ur.), *Ethical and Sustainable Supply Chain Management in a Global Context* (str. 220-228). IGI Global.
- Ilic, B., Djukic, G. i Nikolic, M. (2022). Rural tourism of Eastern Serbia—human resources management and motivation. *Ekonomika poljoprivrede*, 69(1), 241-255.
- Ilić, B., Stanković, S. i Ostojić, B. (2023). Usklađenost projekta zelene ekonomije na globalnom nivou sa promocijom ciljeva održivog ekonomskog razvoja. U *Zbornik radova sa MES – Mediji i Ekonomija konferencije* (str. 277-286). Banja Luka: Banja Luka College.

Grantina-Ievina, L., Karlsons, A., Andersone-Ozola, U. i Ievinsh, G. (2014). Effect of freshwater sapropel on plants in respect to its growth-affecting activity and cultivable microorganism content. *Zemdirbyste-Agriculture*, 101(4), 355–366.

Šrútek, M. i Urban, J. (2008). Organic Farming. U *Encyclopedia of Ecology* (str. 2582-2587). Academic Press.